

EUROPAN 15 UDDEVALLA

DEN PRODUKTIVA STADEN - SVERIGE

"Från segregation till integration i produktiva
miljonprogramsområden med synergieffekter
mellan urban miljö och gröna värden."

Arkitekter under 40 år
från hela Europa deltar
och tävlingen hålls
vartannat år.

Europaråd SE

UDDEVALLA ■

INNEHÅLL

EUROPAN 15
Besök vår hemsida:
www.europan.se

Sid:

- 04** INTRODUKTION
- 05** URBAN KONTEXT
- 12** TEMA E15
- 14** STUDIEOMRÅDE (RÖDMARKERAT)
- 16** TÄVLINGSOMRÅDE (GULMARKERAT)
- 20** UPPGIFT
- 22** ÖVRIGT OCH JURY
- 23** REFERENSER

ALLMÄN INFORMATION

Tomtrepresentant

Dimitris Vassiliadis
Uddevalla kommun

Involverade aktörer

Uddevalla kommun

"Team representative"

Planeringsarkitekt,
landskapsarkitekt eller arkitekt

Efterfrågad kompetens för tävlingens utmaningar

Arkitektur, landskapsarkitektur,
stadsplanering

Publicitet

Efter den första juryomgången
kommer förslagen ställas ut
anonymt.

Efter tävlingens avslut anordnas
en offentlig prisceremoni, en
resultatkatalog tas fram och de
vinnande förslagen publiceras på
Sveriges Arkitekters hemsida.

Jurybedömning

Tomtrepresentant medverkar.

Processer efter tävlingens avslut

Möte och workshop med kommun
och vinnande team.

Kommunens ambition är att
vinnande team involveras i en
implementeringsprocess.

VÄLKOMMEN ATT DELTA I EUROPAN 15!

Uddevalla kommun och European Sverige vill tacka dig för att du väljer att delta i European 15. Tävlingsprogrammet innehåller information om områdets karaktär, tomten och tävlingsuppgiften samt hänvisning till länkar för kompletterande information. Utöver detta material kan du ladda ned högupplösta bilder och ritningar från projekt databasen. Läs också det kortare programmet "Short Site File" parallellt till det här längre tävlingsprogrammet. Tema för European 15 är "den produktiva staden". Som en förlängning av temat i European 14 studeras i denna tävling ett vidgat perspektiv på en stad med naturligt innehåll av produktion. Detta görs inom de för temat identifierade begreppen resurser, mobilitet och jämlikhet. För frågor om programmet eller tävlingsregler, ber vi dig att använda forumet på European Europas hemsida.

www.european-europe.com
www.european.se

UDDEVALLA

Miljonprogramsområdena Dalaberg och Hovhult byggdes under 1960- och 70-talen för att förse den växande varvsindustrin i Uddevallavarvet med bostäder. På 1980-talet lades varvet ned och många industrier i staden flyttades österut. Till följd av

detta ökade segregeringen i miljonprogramsområdena. Idag växer staden med ca 500 invånare per år, varav den största andelen är invandrande personer från andra länder, och många flyttar till Dalaberg och Hovhult. Områdena är en av stadens mest segregerade stadsdelar, sett till inkomster, arbete och utbildning. Samtidigt finns här en enorm potential i form av ett brett föreningsliv och närhet till natur och rekreationsytor. Många av de nyligen inflyttade till området är ofta välutbildade, men är dåligt integrerade i samhället. Det finns stora möjligheter, men inte tillräckliga förutsättningar, för att skapa nya arbetstillfällen i området. Tävlingsuppgiften innebär att utveckla Dalaberg, Hovhult och det intilliggande naturområdet Bulid till väl integrerade produktiva områden, och med synergieffekter mellan urban miljö och gröna värden. Med utgångspunkt i den befintliga strukturen och den potential som finns kan området bli en attraktiv plats för såväl nya som befintliga boende och för företag att etablera sig. Den ekonomiska och sociala hållbarheten stärks och bidrar med en ny dynamik till hela Uddevalla.

Tävlingsprogram Uddevalla

Flygbild över innerstaden

URBAN KONTEXT

Beskrivning av regionen

Uddevalla kommun och staden ligger inbäddade mellan hav, jordbruksbygder och "fjäll". Staden ligger strategiskt placerad mitt emellan Oslo och Göteborg och har alltid varit en viktig knutpunkt för handel. Kommunen har drygt 56 000 invånare varav ca 35 000 lever i Uddevalla stad. I kommunen finns fler tätorter varav Ljungskile är den näst största med ca 6 000 invånare.

Uddevalla tillhör landskapet Bohuslän och det administrativa Västra Götalands Län som har sitt politiska säte i närliggande Vänersborg och där Göteborg utgör Länshuvudstad. Kommunen har idag goda vägförbindelser genom E6:ans dragning genom kommunen. Närmaste flygplats för inrikesflyg ligger tre mil bort i Trollhättan medan de internationella flygningarna sker från Landvetter i Göteborg.

Järnvägen är kommunens akilleshäla. Bohusbanan mellan Göteborg och Strömstad är undermålig och kopplingarna till Stockholm via Älvsborgsbanan håller likaså en låg standard, vilket påverkar

restider och möjligheterna till arbetspendling. Ett opinionsarbete gentemot staten pågår just nu för utveckling av i första hand Bohusbanan.

Själva staden har en väl fungerande väginfrastruktur. Stadsnätet för kollektivtrafik är väl utbyggt till de stora bostadsområdena runt om i staden. Däremot gör stadens urbana spridning kollektivtrafiken oattraktiv i landsbygdsdelarna av kommunen. Staden har också en fungerande hamn med internationella transporter.

Demografiskt ökar staden med drygt 500 nya invånare per år. Den absolut största andelen är invandrande personer från andra länder. Merparten av dessa personer lever i de gamla förortsområdena, inte minst i de områden som ingår i European 15, dvs Dalaberg och Hovhult. Här är andelen utomnordiska invandrare idag över 50%, arbetslösheten är högre än på andra ställen i kommunen, skolresultaten sämre och inkomsterna låga.

Beskrivning av staden

Som kuststad har Uddevalla fram till industrialismens genombrott försörjt sig på fiske, sjöfart och handel. Sillen var under många hundra år den viktigaste lokala inkomstkällan och stadens tillväxt hängde samman med tillgången på sill. Fram till 1800-talet var stadens hamn en av Sveriges allra största och där spannmålstransporterna till England var en av de viktigaste inkomstkällorna.

Stadens historia präglas av dramatiska uppgångar och fall. Mellan sillperioderna var det fattigdom som rådde. Stadens strategiska läge går också att förstå i en militärt kontext. Sju gånger har Uddevalla bytt nationalitet i intressekonflikter mellan Danmark/Norge och Sverige. Nio gånger har staden brunnit ner. Likt fågeln Fenix har staden bokstavligen lyckats resa sig ur askan efter varje nedgång.

1806 drabbades Uddevalla av den sista förödande branden. Hela staden brann ner till grunden. Staden blev föremål för nationell nödhjälp och tilläts tullfritt importera holländskt tegel för återuppbyggnaden. Det var vid denna återuppbyggnad som staden av staten påtvingades den rutnätsstad som än idag dominerar stadens centrum (1). Det var också nu som den europeiskt inspirerade esplanad längs Hamngatorna skapades med sin karaktäristiska lindallé.

Mot mitten av 1800-talet nådde industrialismen staden. På de sankt ångarna i den dåvarande stadens västligaste utkant uppfördes Sveriges modernaste textilindustri - Kampenhof. Under de närmaste 80 åren kom fabriken att utgöra en av stadens viktigaste arbetsplatser. Näringen fick många avknoppningar, den mest kända är Tigerfabriken (idag Tiger of Sweden) som grundades på Norra Drottninggatan i Uddevalla. Kring krigsslutet 1945 var textilepoken över och ännu en period av nedgång följde. Denna gång vände den 10

år senare i form av Gustaf B. Thordéns etablering av en ny varvsindustri. På bara 10 år byggde han upp ett av Sveriges största skeppsvarv där dåtidens största lastfartyg byggdes. Vid varvets storhetstid arbetade ca 5 000 personer på varvet och staden växte så det knakade.

Det är under denna period som miljonprogramsområdena uppstår. Mängden bostäder som behövdes för det växande varvet var enorma i Uddevallamått mätt. Områdena byggdes för arbetarklassen och den tidens invandrade arbetskraft, däribland finnar och jugoslaver. Men även varvsepoken nådde sitt slut och mot mitten av 1980-talet lades varvet ner. Nya statliga räddningspaket kom och Volvo lade en fabrik i staden. Men den industriella koncentrationen i staden var över.

Sedan dess har Uddevalla utvecklats mot att bli en allt mer diversifierad stad. Idag dominerar åter handeln staden. Torp köpcenter (2) tillhör ett av Sveriges största handelskomplex och gör just nu nya expansioner. Etableringen av nya småföretag är stor i Uddevalla, även jämfört med andra städer i liknande storlek. Andra viktiga arbetsplatser är Uddevalla sjukhus och Uddevalla kommun. Stenindustrin är tillbaka i staden genom att Benders lagt en stor anläggning vid de gamla Volvofabrikerna och tillsammans med det norska betongföretaget Kynningsrud utgör de bägge företagen stadens viktigaste industrier.

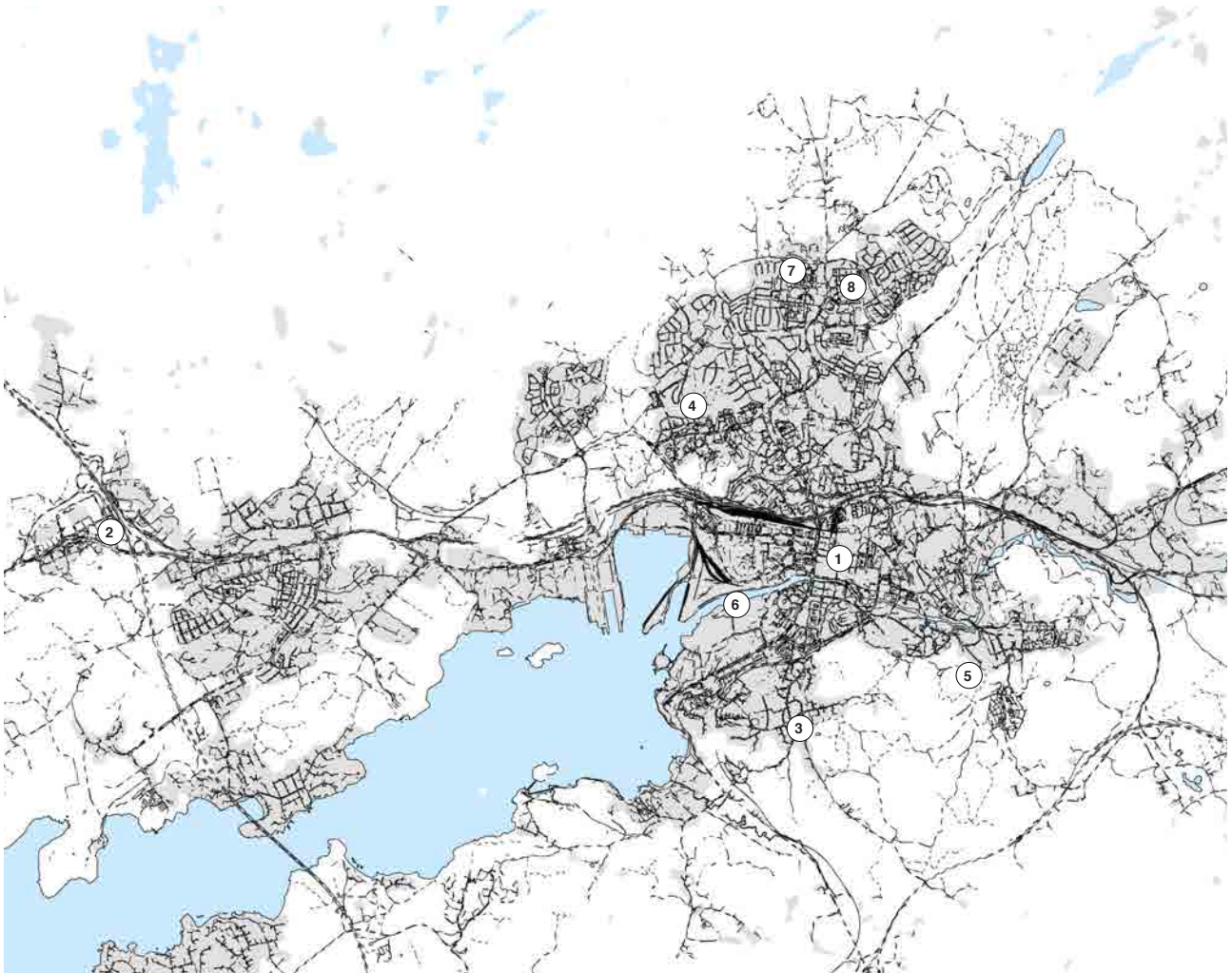
Stadens karaktär är typisk svensk. Innerstadskärnan är delvis av äldre slag, delvis ersatt under den "saneringsprocess" av innerstadsmiljön som förekom över hela landet under 1950-, 60- och 70-talen. Ungefär halva centrumkärnan revs och mycket av den småskaliga bebyggelsen i varierande arkitekturstilar ersattes då av monotona

Esplanaden, Bäveån

Uddevallavarvet, grundat 1946 av Gustav B. Thordén

1. Innerstaden	5. Tureborg
2. Torp	6. Bäveån
3. Kapelle	7. Hovhult
4. Skogslyckan	8. Dalaberg

och storskaliga storkvartersbyggnationer i senfunktionalistisk stil. Ett annat typiskt svenskt karaktärsdrag är att allt mer utrymme gavs bilismen, med nya vägar, stora markytor för parkering och parkeringshus i anslutning till gallerierna i stadsmiljön.

Utanför innerstaden har staden sedan brett ut sig i ganska tydliga årsringar. Det tidiga 1900-talets trädgårdsstad finns representerad i områden som Elseberg och Egersberg, ett stenkast från staden. 1930-talets tidiga funktionalistiska hyreshusbebyggelse och småhusbebyggelse finns representerad på det relativt centrala Söder och på Kapelle (3). Därefter följer på ett allt längre avstånd från stadskärnan funktionalistiska bostadsområden på Skogslyckan (4) och Tureborg (5) med sin stjärnhusbebyggelse och stadsdelstorg med närservice. Dessa områden följs sedan av

miljonprogramsområden på Hovhult (7) och Dalaberg (8), som byggdes på 1960- och 70-talen, långt ifrån stadens centrumkärna.

Med verklig start kring 1950-talet och framåt växer också villaområdena fram i stadens ytterkanter. Egnahemsbebyggelsen är en viktig rörelse i Sverige som också befäster landets och stadens bilberoende. Drömmen om det egna hemmet och den egna täppan är av avgörande betydelse för hur Uddevalla ser ut än idag med en relativt sett gles bebyggelse på stora avstånd.

Innerstaden står idag inför utmaningar med förändrade köpmönster till följd av etableringen av Torp köpcentrum som vuxit sig större än staden. Uddevalla centrum har förlorat i popularitet, och flera butiker och restauranger har flyttat från innerstaden.

Uddevallabron

Båtar i centrum

Bäveån med Hasselbacken i bakgrunden

Uddevalla torg

Stadens utveckling

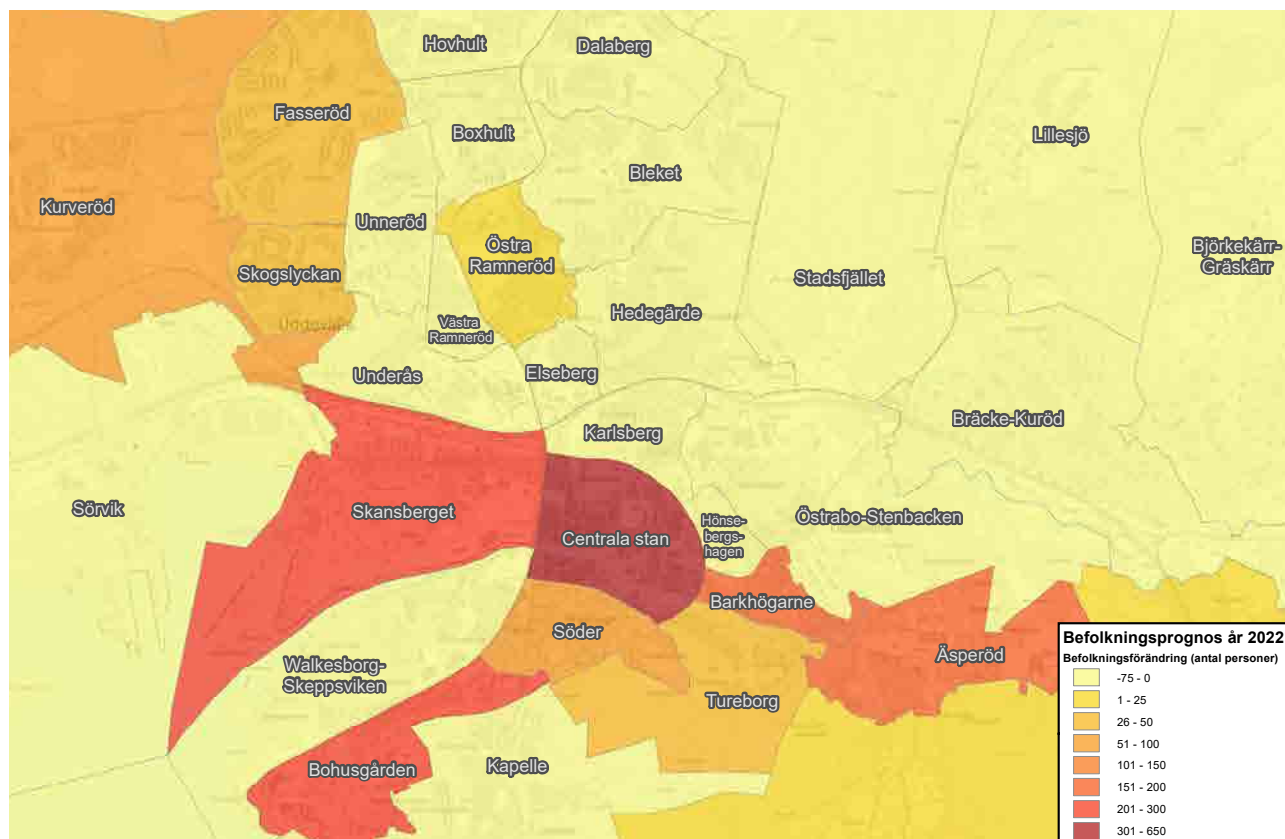
Uddevalla har just nu stora utvecklingsplaner. Som på många andra ställen i Sverige och Europa handlar det om förtätningar av stadsmiljöer, utveckling av bostäder i kustnära miljöer och en omfattande centrumsatsning på offentliga miljöer. En områdesplan för Båveån (6) med uppemot 3 500 nya bostäder i områden som tidigare använts för industriverksamhet har tagits fram och förfinas nu i detaljer. Samtidigt pågår planer för ett omfattande översvämningsskydd för att säkra de inre stadsmiljöerna från högre havsvattennivåer och mer frekventa skyfall. Strategiskt finns denna utveckling väl dokumenterad i stadens politiska beslut. Från högsta beslutande församling, kommunfullmäktige, ner i nämndernas verksamhet finns en gemensam syn att det är denna utveckling som är önskvärd.

Utöver ovan nämnda satsningar finns också en politisk vilja att utveckla miljonprogramsområdena Dalaberg och Hovhult som har sina specifika problem. Områdena präglas av storskalighet och byggnaderna är mer eller mindre uttjänta och har stora behov av upprustning för att kunna utgöra ett attraktivt boendeanternativ.

Hus har rivits för att släppa in mer ljus i området och bostadsstiftelsen Uddevallahem har gjort insatser och planerar för t ex byten av fönster, tak och andra energibesparande åtgärder. Men själva strukturen kvarstår och kostsamma renoveringar riskerar att omöjliggöra boendet för de grupper som bor här idag.

Från kommunens sida har satsningar på mötesplatser genomförts där arbetsmarknadsinsatser samordnats med utbildning och kultur- och fritidsverksamhet. Ändå kvarstår många av segregationens problem. Nu har det nya politiska styret i kommunen valt att lyfta behoven att satsa ännu mer på Dalaberg och Hovhult.

Den prognostiserade befolkningstillväxten är i dagsläget noll för Dalaberg och Hovhult, men kommunens ambition är att dessa områden i framtiden ska utgöra ett attraktivt alternativ för både nya boende och företagsetableringar, och locka fler invånare till stadsdelen.

Befolkningsprognos år 2022

Visionsbild för nya bostäder vid Båveån. Illustration: Sydväst landskap

Flygbild med Hovhult till vänster, Dalaberg till höger och naturområdet Bulid i bakgrunden

DEN PRODUKTIVA STADEN

Den föregående tävlingsomgången European 14 gick även den under temat "den produktiva staden". Frågan som ställdes var hur en blandad stad kan innehålla produktiva element, där inte bostäder bara blandas med kunskapsmässiga, kulturella och kommersiella aktiviteter utan där också arbetsplatser och platser för olika typer av produktion blir en viktig komponent. European 14 studerade alltså kopplingen mellan produktion, bostäder och ett urbant liv.

En blandad stad med möjligheter till arbetstillfällen får många olika typer av positiva konsekvenser. Behovet av transporter minskar när boende, produktion och kommersiella möjligheter kommer närmare varandra. Det betyder också att stadens lokala förutsättningar stärks. När element kan finna sina funktionella sammanhang i större närhet till varandra påverkas stadens liv och kultur. En funktionellt blandad stad kan även bli en socialt blandad stad, där segregation motverkas. Den nuvarande tävlingsomgången European 15 kommer att fortsätta studera "den produktiva staden" som ett viktigt inslag i stadens utveckling, men vill fördjupa frågeställningen och vidga perspektiven. Vilka typer av synergier kan skapas, eller är nödvändiga, för en stad med ett naturligt innehåll av produktion? I en bred bemärkelse, vilka typer av infrastruktur eller gränssnitt behövs för att i större grad möjliggöra produktiva element i staden?

European har identifierat de tre begreppen resurser, mobilitet och jämlikhet. Dessa tre begrepp blir viktiga aspekter i ett helhets- och hållbarhetstänkande, och fungerar som gränssnitt när det gäller att diskutera och åstadkomma produktivitet i staden. Alla tre begreppen kan delas upp i en mängd olika särfall och faktorer, som naturligtvis inte alla är aktuella på varje enskild tomt. Men en översikt av dessa kan ändå vara värdefull för att inte försumma viktiga komponenter i projektet.

Resurser

Hur använder vi stadens mark på bästa sätt? Det kan gälla förnyade eller tillkommande användningsområden för tomter som har varit ensidigt utvecklade, eller för icke använd industrimark. Här ingår återanvändande av äldre byggnader och återställande av företeelser och platser på tomten. Här ingår också hantering och kanske synliggörande av dagvatten, vatten- och avloppsfrågor, aktiverande av tomtens eller närbelägna naturresurser samt möjligheter till energiproduktion.

Mobilitet

Hur utformas samband i staden på bästa sätt? Finns det fler, nya eller outnyttjade kommunikationssätt som staden kan nås på? Hur kan kommunikationen planeras i nätverk? Stadens kommunikationssystem kan bli mer "urbana" så att trafikleder och spår tillåter övergångar, minskar i hastighet och inte blir barriärer och tillåter kontinuerliga områden. Utformning av gatusektioner måste studeras. Även mötespunkter behöver utformas, som stationer, hållplatser, pendelparkeringar och parkeringsplatser. I en annan skala gäller detta även promenad- och parkstråk, passager och mötesplatser.

Jämlikhet

Hur kan alla delta i staden på lika villkor och hur kan det leda till positiva fördelar för alla? Det finns en tanke att rumslig jämlikhet leder till social jämlikhet, motverkar segregation och befördrar stadens ekonomiska utveckling. Vad gäller rumsliga åtgärder kan det handla om att mer lantliga områden vitaliseras, till exempel med nya invånare, produktion och kommunikationsmöjligheter. Det kan handla om att segregerade områden öppnas upp mot den omgivande staden och andra ekonomier. Det kan också handla om att i ett område skapa en diversitet med blandade verksamheter så att närheten mellan boende och arbete befordras och börjar gälla flera grupper. En annan aspekt är att offentliga platser kan fungera för alla och hur sådana "mikro-urbana" platser eller miljöer kan genereras.

Det vinnande förslaget "Water walk with me" av Cyril Pavlu and Katerina Vondrova, Trelleborg European 14 med temat "Den Produktiva Staden"

DET PRODUKTIVA UDDEVALLA

Från mitten av 1980-talet tog den globala ekonomiska omvandlingen gradvis tag i många europeiska städer och vid denna tid lades många industrier ner och flyttades österut även i Uddevalla. Under denna period blev många arbetslösa och flyttade därifrån. En följd var att segregeringen ökade, särskilt i områden där miljonprogram realiserades. Men samhället utvecklas nuförtiden i allt snabbare takt och tiden där Uddevallas näringsliv var präglad av sjöfart, textil- och varvsindustri känns som långt tillbaka. Framtidens arbetstillfällen utvecklas dock inom nya innovativa affärsverksamheter och här har tävlingsområdet i norra Uddevalla en stor potential att bidra med.

De två miljonprogramskvarteren Dalaberg och Hovhult med sina olika karaktärer och Bulid, ett stort naturområde, ger tillräckligt utrymme för diverse synergieffekter. Den sociala sammansättningen i Dalaberg och Hovhult är heterogen. Här bor människor med olika arbetslivserfarenhet och social bakgrund, och området sprudlar redan idag av kulturell aktivitet. Den mångfald som finns på plats utgör en stor potential för att utveckla nya idéer och visioner för området.

Majoriteten av de boende är personer med utländsk bakgrund, och många har lång arbetslivserfarenhet men är inte i sysselsättning. De som är nyligen anlända till området är ofta välutbildade men dåligt integrerade i det svenska samhället. Det finns stor potential, men inte tillräckliga förutsättningar, för att skapa nya arbetstillfällen inom olika branscher i området. Det finns ett stort behov av platser där människor kan mötas och utbyta idéer för att skapa en produktiv atmosfär som uppmuntrar till entreprenörskap och kreativitet.

Det finns också stor potential att skapa synergieffekter mellan urban miljö och gröna värden genom Hovhult och Dalabergs närhet till naturområdet Bulid. Här finns möjlighet att koppla rekreativa aktiviteter och odling i nära samband till miljonprogramsområdenas bostadsmiljöer och framtida etableringar av företag.

Utvecklingen av Hovhult, Dalaberg och Bulid till väl integrerade produktiva områden kommer bidra till att stärka Uddevalla som helhet. Målsättningen är att dessa områden, som många idag undviker, i framtiden ska bli attraktiva för såväl nya som befintliga boende och för företag att etablera sig. Den ekonomiska och sociala hållbarheten i områdena stärks och bidrar med en ny dynamik till hela Uddevalla.

Uddevallahems växthus i Dalaberg

Islamiska centret i Dalabergs centrum

Café vid entrén till Dalabergs centrum

Omtyckt pizzeria i Dalabergs centrum

STUDIEOMRÅDE (RÖDMARKERAT)

Beskrivning av området

Stadsdelarna Dalaberg och Hovhult ligger på höjderna i nordöstra Uddevalla. Båda delområdena består till största delen av flerbostadshus från miljonprogramåren 1965–75. Dalaberg och Hovhult räknas som förorter till Uddevalla även om de bara ligger på ca tjugo minuters rask promenad från centrum.

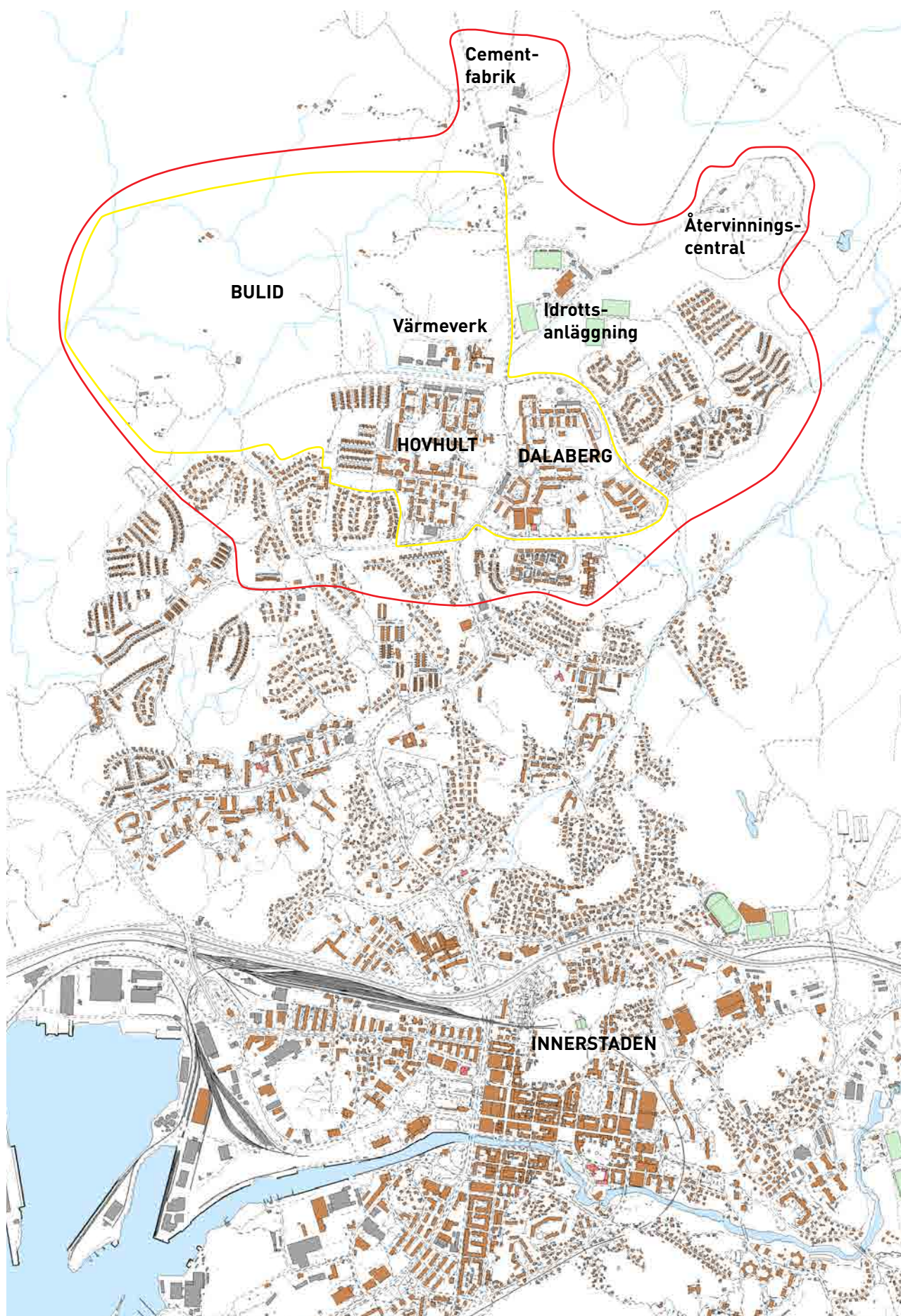
Alldeles intill Dalaberg ligger Helenedal, en villastad som hör till det större område som benämns "Norra Uddevalla". Sammantaget innehåller de tre områdena de flesta skalor, prisklasser och ägandeformer man kan tänka sig för privat boende, men de olika boendeformerna är tydligt uppdelade i mindre områden, i enklaver av hyreslägenheter, bostadsrätter respektive villor. Inom studieområdet finns möjlighet att både äga och hyra sin bostad, och det finns alla storlekar från enrumslägenhet till fristående villa att tillgå. Ändå är det bilden av billiga, små hyreslägenheter och invandrartät befolkning som helt dominerar bilden av området utifrån.

Så gott som hela studieområdet, så som det ser ut idag, är byggt efter 1965. Flerbostadshusen tillhör miljonprogramssatsningen och villastäderna består av hus främst från 60- och 70-talet. Viss nybyggnation och ombyggnation har skett under årens lopp. Den mest spektakulära byggnaden som uppförts under senare tid är Uddevallahems växthus som byggdes på 1990-talet. Innan dagens bostadsbebyggelse stod här var Norra Uddevallas höjder en stadsnära landsbygd.

Norr om Hovhult ligger Hovhultsverket - ett värmeverk. Lite längre norrut, vid Fjällvägen, har en cementfabrik etablerats. Öster om Dalaberg har en återvinningscentral sin verksamhet.

Studieområdet sett från söder

Studieområdet markerat med rött, tävlingsområdet markerat med gult

TÄVLINGSOMRÅDE (GULMARKERAT)

Beskrivning av området

Dalaberg och intilliggande Hovhult är Uddevallas största bostadsområden med sammanlagt ca 6 000 invånare. Övervägande andel av bostäderna är hyresrätter som är byggda under miljonprogrammets mest intensiva decennium på 1960- och 1970-talet. Området är typiskt för miljonprogrammet i en mindre svensk stad.

Inom de två delområdena går det dock att hitta stora variationer. Man skulle kunna säga att det blandade området är uppdelat i mindre, mer homogena, grannskapsområden.

Idag lever här stora delar av Uddevallas utomeuropeiska invånare. Området är ett av stadens mest segregerade stadsdelar, sett till inkomster, arbete och utbildning. Samtidigt finns i området ett brett föreningsliv och nära tillgång till stora rekreationsytor i form av badplatser, näridrottsplatser, elljusspår, idrottsplats, ishall och tennishall. Här finns också Islamiska centret som ligger i en lokal i Dalabergs centrum och används som moské.

HOVHULT

Hovhult präglas av en en tre våningar hög lamellhustyp som är multiplicerad i en rektangulär struktur. Området upplevs som stringent och monotont. I området finns mestadels bostäder, men även skola, förskola och ett äldreboende.

DALABERG

Dalabergs bostäder är uteslutande lägenheter. Byggnaderna är flervåningshus som står grupperade kring stora innergårdar. Jämfört med Hovhult upplevs dock Dalaberg som mer storskalig och med ett mer heterogent bebyggelsemönster. Här finns

det många olika samhällsfunktioner i varierande husstorlekar som anpassar sig till terrängens förutsättningar. I norra delen av Dalaberg ligger ett vattentorn som har ett stort outnyttjat invändigt rum.

Dalabergs Centrum

Den mesta service som erbjuds i området är samlat i Dalabergs Centrum. Det är ett komplex byggt på 1970-talet med parkeringsgarage nergrävt under, butikslokaler i markplan och bostäder och verksamhetslokaler blandat ovanpå. Här finns matbutik, kiosk, apotek, frisör, stadsdelsbibliotek, Svenska Kyrkan, Islamiska Centret, en fritidsgård och en allmänt omtyckt pizzeria. I det levande och använda centrumkomplexet finns även tillgång till vårdcentral, mödravård och folktandvård och skolan har sin matsal här. Bakom Centrum ligger en näridrottsplats som lockar många ungdomar.

Dalaberg - Lillbräckan

Det område förutom Dalabergs Centrum som är mest välbekant är de fyra byggnader som utgör "Lillbräckan". Det som skiljer dessa fyra hus från övriga området är gårdens utformning och att området enbart innehåller hyresrätter. Lillbräckan består av fyra långa huskroppar i sex våningar vardera som står längs med en långsmal gård i mitten. Under gården ligger ett parkeringshus. Det är en tillgänglig bostadslösning där man från lägenheten tar hissen till garaget för att få tag på sin bil som kan stå inlåst och under tak. Gården och byggnaderna är slitna och fasaderna behöver renoveras.

SKOLA

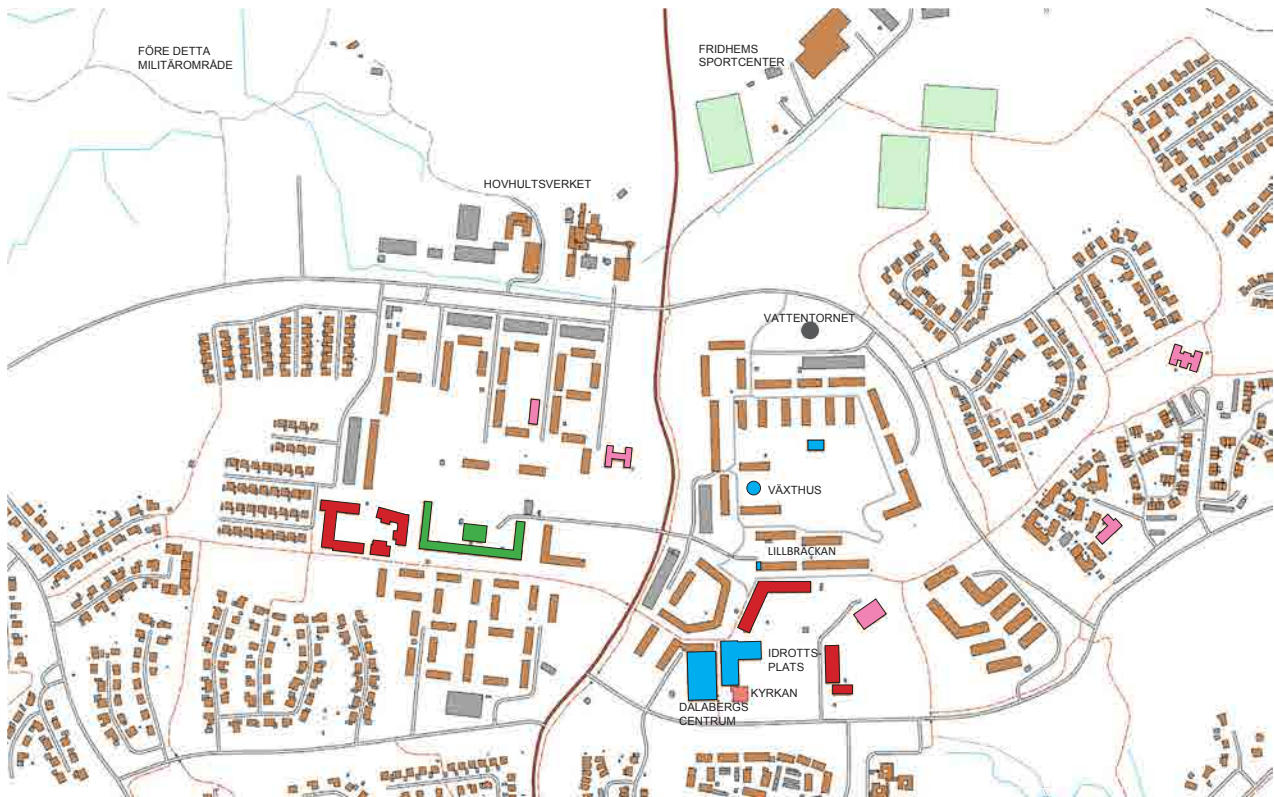
Bakom Dalabergs Centrum ligger Internationella Skolan, där eleverna går från förskola till femte klass. Stadsdelen Hovhult har en egen skola som är

Hovhult

Dalabergs centrum

Hovhult och Dalaberg

■ VERKSAMHETER ■ SKOLOR ■ PARKERINGSHUS
■ ÄLDREBOENDE ■ FÖRSKOLOR

Dalaberg

Dalaberg Lillbräcka, bostadsgård ovan parkeringshus

lika internationell som den på Dalaberg. När barn och ungdomar i Dalaberg och Hovhult börjar sjätte klass flyttar de till skolor som ligger i andra områden närmare centrum. I den östra delen av Dalaberg ligger en fritidsgård. Här är barn och ungdomar upp till 18 år välkomna efter skolan.

SEGREGATION

Både Dalaberg och Hovhult räknas som så kallade utanförskapsområden baserat på statistik angående sysselsättningsgrad, skolresultat, valdeltagande, ursprung, folkhälsa och medelinkomst bland invånarna i området. Som exempel på hur dessa jämförelser mellan områden kan se ut kan nämnas att i Ljungskile hade år 2009 50,5% av invånarna någon form av eftergymnasial utbildning. Motsvarande siffra i Dalaberg respektive Hovhult är 18 och 19%. Den mest anmärkningsvärda siffran i dessa sammanhang är dock arbetslösheten där skillnaden är störst. Antal förvärvsarbetande i Dalaberg och Hovhult är 57%, och i hela Uddevalla kommun är siffran 79%.

KOMMUNIKATION

Båda stadsdelarna Hovhult och Dalaberg är byggda enligt miljonprogrammets principer om trafikseparering och grannskapsenheter. Det innebär att all biltrafik är hänvisad till att åka runt om områdena, medan insidan är bilfri. Det innebär å ena sidan grönskande områden med promenadvägar och säkra miljöer för barnen att leka i. Å andra sidan innebär det att områdena på flera sätt vänder sig inåt, och att de som inte har ärende hit åker förbi utan att någonsin se denna insida.

Fjällvägen som går genom området och håller isär de två stadsdelarna uppfattas som en barriär i fotgängarlandskapet. För att öka tillgängligheten har gångtunnlar byggts under vägarna. Tunnlarna är dock ofta mörka och upplevs som otrygga platser.

I villaområdena är gatorna återvändsgränder, och

för att inte dra in onödig trafik i området finns busshållplatser ute på Dalabergsleden vid början av villagatan. I de här områdena har dock de flesta tillgång till egen bil, och bussen plockar inte upp lika många passagerare på dessa hållplatser.

Området har en mycket god kollektivtrafikförsörjning med två linjer som passerar från Hovhult och Dalaberg i 15-minuterstrafik ned till stadens centrum och tillbaka. För områdets människor som står utan jobb är det en fördel då god kommunikation ger ökad tillgång till arbetsmarknaden i stadens centrala delar.

BULID

Det stora grönområde som ingår i tävlingsprogrammets norra del har tidigare använts som militärt övningsfält. Idag är området relativt outnyttjat med undantag från en bondgård, viss jordbruksverksamhet, och ett fåtal promenadstråk.

GRÖNSTRUKTUR

Området innehåller en stor variation av natur och bebyggelse. Under några minuters promenad rör man sig från skog och en sjöstrand, till tätbebyggt bostadsområde och till ett områdescentrum med butiker. På vägen passerar man villor, flerbostadshus, kyrka, butik, bibliotek och andra verksamhetslokaler utan att korsa en enda bilväg. Topografin i området är varierad men sällan brant. I enlighet med miljonprogramårens planering står husen i raka rader inom sina grupperingar, men är utspridda över de två stadsdelarna med mycket bevarad grönska emellan.

Närheten till skog, mark och sjö är en stor tillgång för stadsdelarna i norra Uddevalla. Både skolan och fritidsaktiviteter för barn utnyttjar närheten till naturen när de kan. Naturområdet norr om Dalaberg och Hovhult, med Bjursjön som ligger nordost om Dalaberg, används även av Uddevallabor som inte bor i närheten.

Bulid

Bulid

Dalaberg

Hovhult

UPPGIFT

Uppgiften är att gestalta en ny kompakt stadsdel med korta avstånd och en innovativ socioekonomisk infrastruktur. Utvecklingen av området ska öka stadsdelens attraktivitet för både individer och företag och bidra till att bryta dagens segregationsmönster. Målsättningen är att människor som idag undviker detta område ska i framtiden inspireras av stadsutvecklingen, lockas av framtida alternativa boendeformer och vilja flytta dit. På sikt kommer utvecklingen bidra till att öka den ekonomiska och sociala hållbarheten i detta specifika område och i staden Uddevalla som helhet.

Utveckling av befintlig struktur

Många som bor i stadsdelarna Dalaberg och Hovhult ser platsen som en temporär station i livet, vilket gör att det i viss utsträckning saknas intresse för att engagera sig i områdets utveckling. En sådan inställning kan dock motverkas med åtgärder i den fysiska miljön som tydligt signalerar omtanke, hemkänsla och tillhörighet.

Ur ett arkitektoniskt perspektiv har området utrymme för att byggas om och till på ett hållbart och miljövänligt sätt. Många av byggnaderna är slitna och flera bostadsgårdar behöver renoveras inom det närmaste decenniet. Här finns det möjlighet att gestalta stadsdelar med en livlig urban karaktär men också innehållande lugna, mer intima miljöer mellan huskropparna. Det finns goda exempel på liknande miljonprogramsområden i andra europiska städer som genomgått nyskapande omstruktureringsprocesser med goda resultat.

Omvårdnad och omtanke om ett område kan ha en positiv effekt när alla aktörerna tillsammans är delaktiga och engageras i gestaltningen av kvarteret. Inom ramarna för tävlingen står det förslagsställaren fritt att föreslå processer för lokalboende och fastighetsägare att tillsammans med kommunen engagera sig i omgestaltningsprocessen.

Kommunen efterfrågar innovativa idéer för en socialt hållbar utveckling av den befintliga strukturen i området, och upprustning av befintliga fastigheter och bostadsgårdar.

Platser för produktivitet

Inom Hovhult, Dalaberg, och även i koppling till Bulid skall det skapas potential för både unga, kreativa startups och traditionella företagsmodeller att etablera sig och realisera sina affärsidéer, till exempel inom informationsteknologi eller

underhållningsbranschen.

I Dalaberg och Hovhult finns möjlighet att på ett bättre sätt än idag utnyttja existerande lokaler, parkeringsgarage och vattentornet, för att omvandla dem till diverse produktionsställen. Det finns också möjlighet att utveckla den urbana kontexten och skapa nya miljöer i mellanrummen av den fysiska byggnadsstrukturen.

Näringsidkare ska erbjudas ett fysiskt likväl som idémässigt rum för att kunna utveckla sina planer. Tillsammans med de andra företagen bildas ett lokalt nätverk som även kan ha affärskontakter globalt.

Kommunen eftersträvar innovativa idéer för hur befintliga lokaler kan utnyttjas, hur nätverk kan skapas, och hur mellanrummen i stadsbilden kan utnyttjas. Utvecklingen av de framtida arbetsplatserna ska generera en ny funktionellt blandad stadsdel med varierande upplevelser och livskvalitéer.

I kontrast till miljonprogramsområdena har Bulid andra kvalitéer. Det vidsträckta landskapet är präglad av jordbruk, skog, och stor naturupplevelse. Området ger utrymme för att realisera affärsmodeller inom trädgårdsnäring, djurhållning eller sportaktiviteter men även att skapa rum för kontemplation.

Kommunen eftersträvar inom detta område innovativa förslag till projekt, så som till exempel "urban farming" som kan koppla ihop de olika stadsdelarna.

Bostäder

I stadsdelarna Dalaberg och Hovhult finns möjlighet att föreslå tillägg av bostäder i mellanrummen av den befintliga byggnadsstrukturen. Nya byggnader för bostäder kan med fördel på ett innovativt sätt kombineras med verksamheter och produktion.

I Bulid finns möjlighet att skapa tillägg av alternativa boendeformer i mer småskalig bebyggelse än i Dalaberg och Hovhult. Nya bostäder kan kombineras med t.ex. större trädgårdar och platser för urban odling. Kommunen efterfrågar innovativa idéer för hur området kan utnyttjas till sin fulla potential.

Cirkulär ekonomi

Med hänsyn till sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter har Dalaberg och Hovhult goda förutsättningar att bli en attraktiv och hållbar

stadsdel. Med många gröna ytor insprängda mellan bostadshusen och ett stort naturområde i direkt anslutning finns möjlighet att bli lokalt självförsörjande på t.ex. grönsaker.

Uddevallahems exempel att bygga ett växthus ger en indikation hur man som fastighetsägare kan agera för att få en positiv social påverkan. Det finns tillräckligt utrymme i området för att komplettera med olika volymer. Det står förslagsställaren fritt att föreslå byggnader som kan innehålla en mer kommersiell variant av ett växthus eller annan verksamhet som genererar nya synergieffekter och som i sin tur skapar sysselsättning för lokalbefolkningen. Det krävs dock även delaktighet och engagemang av lokalbefolkningen för att sådana här satsningar ska fungera i längden.

Inlämnat material

Tävlingsförslaget ska visa övergripande utformning och vision för området samt detaljer med relevant presentationsteknik och i relevanta skalor. Framför allt kommer de tre inlämnade A1-panelerna att användas i bedömningen, både digitalt och utskrivna i originalstorlek. Det är av vikt att panelerna snabbt och tydligt kommunicerar sitt innehåll till bedömningsgruppen, med en genomtänkt uppbyggnad och läsbart innehåll.

Tävlingsförslaget ska beskriva hur det utvecklar Europas tema om den produktiva staden, hur detta konkretiseras på området i fråga, samt vad i förslaget som är unikt eller innovativt. Ekonomi och genomförbarhet ska tas i beaktning.

Tävlingsförslaget ska utgöra en grund för att initiera en diskussion om områdets utveckling tillsammans med boende, politiker och experter.

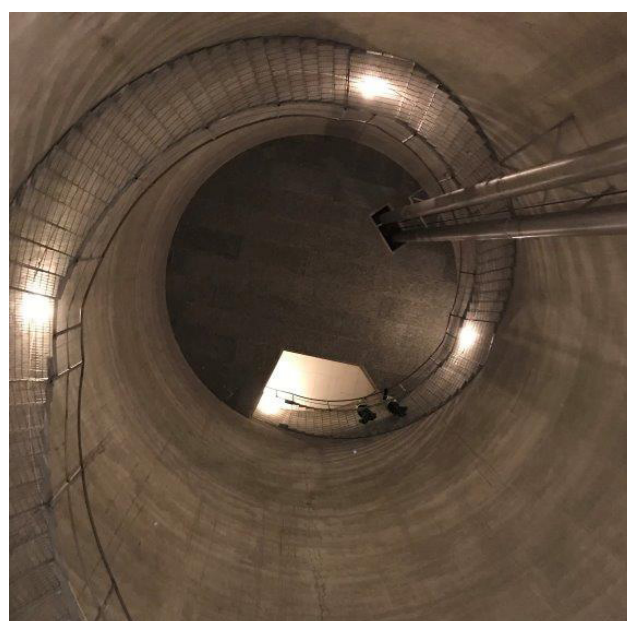
Förslag till material som tävlingsförslaget består av är; plan över studieområdet (rödmarkerat), plan över projektområdet (gulmarkerat), luftperspektiv baserat på flygfoto, markperspektiv, gatusektioner, redovisning av relevanta planer, sektioner och fasader, samt en kortare förklarande text för panelerna och en längre separat inlämnad text.

Hovhult

Idrottsplats öster om Dalabergs centrum

Invändig trappa i vattentornet

ÖVRIGT

Inlämningskrav

Detta är endast en förenklad beskrivning. Se de kompletta tävlingsreglerna för European 15 på European Europas hemsida. Förslag ska bestå av paneler och en text. Panelerna ska vara tre stycken i format A1 (594 x 841 mm) stående. Innehållet ska i ritningar, bild och text förklara hur förslaget förhåller sig till tomtens behov och till temat Den produktiva staden, och speciellt hur förslagets arkitektoniska värden relaterar till kontext och omgivande miljö. Innehållet ska inkludera en tredimensionell återgivning av förslaget (till exempel i perspektiv, fotomontage eller modell-fotografi). Den vidstående texten ska vara maximalt fyra A4-sidor lång, och presentera idéerna till förslaget, samt en tänkt process för implementering (till exempel en viss ordning i omvandlingen av tomten).

JURY

Juryn European 15

Tävlingsjuryn består av följande ledamöter:

- Karin Ahlzén, SE (juryns ordförande)
- Arkitekt
- Projektchef Fokus Skärholmen, Stockholm stad
- Stockholm, Sverige

- Christer Larsson, SE
- Arkitekt
- Stadsbyggnadsdirektör Malmö stad
- Malmö, Sverige

- Helena Tallius Myhrman, SE
- Arkitekt
- Stadsarkitekt Gävle kommun
- Gävle, Sverige

- Dagur Eggertsson, NO
- Arkitekt
- Grundare av arkitektkontoret Rintala Eggertsson
- Oslo, Norge

De viktiga tiderna för tävlingen är följande:

190318 Tävlingen öppnar och alla tävlingstomter presenteras. Registrering och nerladdning av kompletta tävlingshandlingar startar.

Lanseringsevenemang, med föreläsningar och presentationer. Se European Sveriges hemsida.

190412 Tomtbesök med tomtrepresentanter (föranmälan krävs till info@european.se).

190614 Sista datum för tävlingsfrågor.

190628 Sista datum för svar på tävlingsfrågor.

190728 Sista dag för inlämning av tävlingsbidrag.

191202 Resultat och vinnare offentliggörs.

- Jenni Reuter, FI
- Arkitekt
- Professor Aalto-universitetet
- Helsingfors, Finland

- Mia Hägg, SE
- Arkitekt
- Grundare av arkitektkontoret Habiter Autrement
- Ticino, Schweiz

- Erik Wingquist, SE
- Arkitekt
- Programansvarig Arkitekturskolan KTH
- Stockholm, Sverige

RESERVER:

– Per Kraft, SE

– Arkitekt

– Grundare av arkitektkontoret 2BK

– Tidigare sekreterare för European Sverige

– Stockholm, Sverige

– Martin Berg, SE

– Arkitekt

– Grundare av Schuman Berg Arkitektkontor

– Vinnare E14 i Narvik, NO

– Stockholm, Sverige

REFERENSER

Om European-tävlingen

European Europa, här finns bland annat regler för tävlingen:

– <https://www.european-europe.eu>

European Sverige:

– <http://european.se>

Instagram konto för European Europe. Här finns många tidigare vinnare och exempel:

– https://www.instagram.com/european_europe/

Instagram konto för European Sverige:

– <https://www.instagram.com/europansweden/>

Om Uddevalla

Uddevalla Kommun:

– <https://www.uddevalla.se/>

Stadsinspektionen:

”Uddevalla reser sig som Fågel Fenix”

– <https://sverigesradio.se/avsnitt/947890>

Dalabergs Fritidsgård:

– <https://www.facebook.com/dalaberg/>

Relevanta lagar och föreskrifter

Tillgänglighet:

– <https://www.boverket.se/sv/byggande/tillganglighet--bostadsutformning/tillganglighet/>

Buller:

– <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/buller-vid-detaljplanering/regler-och-riktvar-den-for-buller/>

BBR, Boverkets byggregler, gällande:

– https://www.boverket.se/contentassets/a9a584aa-0e564c8998d079d752f6b76d/konsoliderad_bbr_2011-6.pdf

BBR på engelska:

(från 2016, ej den senaste versionen)

– <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/boverkets-building-regulations--mandatory-provisions-and-general-recommendations-bbr-23.pdf>

PBL, Plan- och bygglagen, gällande:

– https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900

PBF, Plan- och byggförordningen, gällande:

– https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-byggforordning-2011338_sfs-2011-338

PBL och PBF på engelska:

(från 2016, ej den senaste versionen)

– <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/legislation.pdf>

Ordlista Svenska - Engelska:

– <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/ordlista-glossary-pbl-och-pbf.pdf>

Mer om Europän

VILL NI VETA MER?

Besök vår hemsida:
www.europän.se

TA GÄRNA KONTAKT MED OSS:

Epost: info@europän.se

EUROPAN SVERIGE

**Svenska Europansekretariatet
drivs av:**

Carolina Wikström och Frida Öster
genom Asante Arkitektur & Design.
Sveriges Arkitekter är huvudman för
Europän 15.

asante
ARCHITECTURE & DESIGN

Sveriges Arkitekter